

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Keski-Suomen alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023-2027

Vetovoimainen maaseutu

monipaikkaisuus | hyvinvointi |
turvallisuus | palvelut
saavutettavuus | yrittäjäyys

Ryhmätyöskentely 60 min.

Kolme kysymystä:

- 1) **Mitkä ovat tärkeimmät asiat, joihin työryhmän teeman kannalta tulisi paneutua?
Määritelkää tavoitetila vuodelle 2027.**
- 1) **Mitä pitää tehdä/tapahtua, että tavoitetilaan päästään?**
- 1) **Mitä toimia tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuvat?**

Vaihe 1: Mitkä ovat tärkeimmät asiat, joihin työryhmän teeman kannalta tulisi paneutua?

Määritellä tavoitetta vuodelle 2027. Kirjatkaa alle (esim. "Puurakentaminen lisääntyy 40 prosentilla.")

- Alkutuotannon jatkuvuus turvataan
- TKI-panostus saadaan nousuun yrityksissä, yhteistyö/sparraus yritysten kesken innovaatioiden edistämiseksi lisääntyy
- Nuorten yrittäjyyttä edistetään, nuoria myös olemassa olevien yritysten jatkajiksi ja uusia nuoria maaseudulle yrittäjiksi
- Osaavan työvoiman saanti ja pysyvyys turvataan
- Tie- ja tietoliikenneyhteydet saadaan kuntoon
- Yritysilma-aste muuttuu positiivisemmaksi
- Yritystoiminta kasvaa yrityskoon kasvun myötä, esim. kansainvälistymisen avulla

Vaihe 2: Mitä pitää tehdä/tapahtua, että tavoitetaan päästään?

Kirjatkaa alle (esim. "Kaavoituksessa aletaan suosia puurakentamista." "Julkisia rakennuksia tehdään entistä enemmän puusta.")

- Maatalouden sukupolvenvaihdoksia edistetään ja tehdään helpommin toteutettaviksi/yksinkertaisemmaksi, rahoitusinstrumentit kuntoon (sivuansioiden huomioiminen - monialaisuuden tunnustaminen = maaseutuelinkeinot laajemmin huomioitava rahoituksessa)
- Monialaisten maatilojen rahoitukseen parannusta (Leader?)
- Kuntien elinvoimapalvelut kehittyvät ja niiden merkitys ymmärretään
- Yritykset tunnistavat TKI-palveluiden tarjonnan ja hyödyntävät sitä
- Huolipuhe vähenee - lannistus innostukseksi
- Positiivisia yrittäjätarinoita nostetaan esiin
- Nuoria kannustetaan yrittäjyyteen jo kouluissa (vrt. yrityskylä), kokeiluja helpotetaan, uusia konsepteja kehitetään (vrt. kesäyrittäjyysseteli) - Keski-Suomi nousee tässä(kin) mielessä kokeilumaakunnaksi
- Kyläverkkohankkeita viriää maakunnassa
- Digiosaaminen paranee yrityksissä tukitoimien avulla
- Innovaatiotyöpaja -toimintaa kehitetään
- Nuorten yrittäjien tuotteiden ja palveluiden hankinta yrityksissä yleistyy
- Yritysten kasvuhalu kasvaa ja rohkeus lisääntyy esim. yritysryhmähankkeiden avulla
- Verkostoja kootaan klusteripohjaisen kehittämisen avulla; esim. metalli- tai puutuotealalla, klusterit voivat olla myös pieniä muutaman yrityksen kokonaisuuksia

Vaihe 3: Mitä toimia tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuvat?

Kirjatkaa alle (esim. "Vaikuttava hanke puurakentamisen edistämiseksi.")

- Vaikutetaan yritysilmapiiriin positiivisten esimerkkien avulla
- Tehdään konkreettista yhteistyötä, nuorten yrittäjyyden edistämiseen nimetyt vastuuhenkilöt kuntiin
- REKO-toiminnasta otetaan mallia ja saadaan intoa muillekin toimialoille
- Kehitetään kausipalveluyrittäjyyttä (yrittäjällä eri toimiala talvella ja kesällä tai talvella palkkatyössä, kesällä yrittäjänä) ja lisätään maaseudun asukkaiden tietoisuutta näistä palveluista digitaalisuuden avulla (esim. Mozilla-Hub)
- Helpotetaan toimitilojen ja asuntojen löytymistä uusille alkaville ja muuttaville maaseudun yrittäjille, perheenjäsenten tarpeet otetaan huomioon, myös naapurimaakuntien puolelta etsitään apua
- Tieto luopuvista yrityksistä saadaan riittävän ajoissa esille, jotta sujuvoitetaan omistajanvaihdoksia, uusia väyliä kehitettävä jotta tieto löytyy helpommin
- Yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten kesken lisätään

Vaihe 1: Mitkä ovat tärkeimmät asiat, joihin työryhmän teeman kannalta tulisi paneutua?

Määritellä tavoitetta vuodelle 2027. Kirjatkaa alle (esim. "Puurakentaminen lisääntyy 40 prosentilla.")

- **Maaseudun tuotanto on turvattava jatkossakin**, myöskin kriisitilanteissa. Lähiruoan tuottaminen ja jatkojalostaminen.
- **Maaseudun tyhjiä asuntoja hyödyntäminen, monipaikkaisuus ja etäyhteyksien hyödyntäminen** → verohyöty pikkupaikkakunnille; kaavoituksenkin pitäisi tukea maalla asumista. Asuntojen peruskorjaukseen tukea; kunnat koordinoimaan tätä. Tavoitteena pysyvät asukkaat ja maaseutu saataisiin vetovoimaiseksi.
- **Elinkeinorakenteen monipuolistaminen maaseudulla**. Tämä toisi maaseudulle uutta asutusta. Tuulivoiman, vetyenergian ym. bioenergian hyödyntäminen.
- **Taide- ja kulttuuritarjonta; matkailuyrittäminen, kunnostetut luontokohteet ja luonnon monimuotoisuus** toisivat uutta pöhinää kyliin.
- **Kulku- ja tietoliikenneyhteydet yms. infra saatava kuntoon**, jotta maaseudulla voivat asua ja/tai siellä voivat vierailla matkailijat ja kaupunkilaiset. Tavoitteena eri ikäiset ihmiset maaseudulla kuten ennen vanhaan.
- **Toimivat, turvalliset kyläkoulut** verkkototeutuksen ja koulujen yhteistyön kautta houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi isoille kouluille.

Vaihe 2: Mitä pitää tehdä/tapahtua, että tavoitetaan päästään?

Kirjatkaa alle (esim. "Kaavoituksessa aletaan suosia puurakentamista." "Julkisia rakennuksia tehdään entistä enemmän puusta.")

- **Laajakaistat saatava viimeinkin toimiviksi!**
- **Hiekkatiet / asfalttitiet -ratkaisu.** Pääasia on, että tiet olisivat kunnossa. Järki käteen kunnissa. Myöskin kevyenliikenteen olemassaolo ja väylät ovat tärkeitä.
- **Kaavoituksen on oltava sallivampaa,** jotta asuminen olisi maaseutukunnissa mahdollista.
- **Kyläkoulut takaisin!** Palveluiden rakentaminen koulujen ympärille. **Vaikuttaminen päättäjiin.** Asutuksen ja yrittäjyyden monipuolistaminen (maalle- ja maahanmuuttajat, korkean teknologian ja asiantuntijoiden ryhmittymät maaseudulla) ja heidän tukemisensa.
- **Julkiset rahoitusinstrumentit asuinrakentamiseen.** Rakentamisen esteiden purkaminen. **Kohtaamispaikat ja palvelut ihmisille.**
- **Puurakentaminen, lähiruoan tuottaminen.**
- Hiilijalanjälki on maaseudulla pienempi - tätä pitäisi **tutkia** enemmän.

Vaihe 3: Mitä toimia tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuvat?

Kirjatkaa alle (esim. "Vaikuttava hanke puurakentamisen edistämiseksi.")

- Olisi oltava **julkisen rahoituksen instrumentti**, jolla saataisiin asuntoja kuntoon ja edelleen myyntiin / vuokraukseen (tämä voisi olla myöskin elinkeinotoimintaa).
- **Koulutuksen ja koulujen kehittämishanke on saatava käyntiin**. Digitalisaation avulla painetta isommista kouluista pienempiin kouluihin.
- **Monenlaisille hankkeille tarvetta, jotka vaikuttavat paikallisiin asukkaisiin ja yrityksiin**.
- **Viestintää! Tutkimusta! Yhteistyötä!** Viestintä vaatii resursseja. Nuorien hyödyntäminen viestinnässä.
- **Rohkeutta** nähdä valtavirran ohikin! Paluu entiseenkin voi olla uusi mahdollisuus. Paikallisten kuuleminen, arvokeskustelua, mahdollisuudet näkyville, sparraus. Pitää mennä kauas, jotta näkee lähelle. **On järjestettävä tilaisuuksia, joissa ihmiset kohtaavat ja pääsevät keskustelemaan ja ideoimaan. Tuodaan onnistumiset esiin.** Tarvitaan hanke, joka toisi yrittäjiä, kehittäjiä yms. innovatiivisia ja innostuneita ihmisiä myöskin muualta päin Suomea tai maailmalta kertomaan toimivista malleista ja ideoista.
- **Kuntien on markkinoitava ja myytävä enemmän omia palveluitaan ja etujaan ihmisille ja yrityksille.**

Vaihe 1: Mitkä ovat tärkeimmät asiat, joihin työryhmän teeman kannalta tulisi paneutua?

Määritelkää tavoitetilä vuodelle 2027. Kirjatkaa alle (esim. "Puurakentaminen lisääntyy 40 prosentilla.")

- Omistajanvaihdoksia tehdään runsaasti
- Tuotekehitys lisääntyy
- Digitaalisuus lisääntyy ja kehittyy etenkin pienissä yrityksissä
- Yhteistyöverkostoja rakentunut- yhteistyö on voimaa
- Osaavaa työvoimaa saatavissa

Vaihe 2: Mitä pitää tehdä/tapahtua, että tavoitetilaan päästään?

Kirjatkaa alle (esim. "Kaavoituksessa aletaan suosia puurakentamista." "Julkisia rakennuksia tehdään entistä enemmän puusta.")

- Työpaikassa oppiminen hyvä tapa erityisosaamisen lisäämisessä
- "Mestari-kisälli" -hankkeita toteutetaan
- Asiantuntijapalveluita omistajanvaihdoksiin
- Markkinointiosaamista lisätään
- Tuotteistaminen
- Palvelumuotoilua tehdään esim. luontomatkailussa
- Kokeilukulttuuria tuetaan
- Uusia ideoita testataan ja kehitetään
- Yritysten yhteinen "työvoimapankki" -työntekijä useamman yrityksen käytössä

Vaihe 3: Mitä toimia tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuvat?

Kirjatkaa alle (esim. "Vaikuttava hanke puurakentamisen edistämiseksi.")

- Yritysryhmiä kootaan
- Keinoja toisten yrittäjien tapaamiseen kehitetään-Yrittäjien deittipalvelu
- Hankkeita verkostoitumiseen
- Yritysklinikoita järjestetään
- Tuotteistettu palvelu omistajien vaihdosten neuvontaan
- Kokeiluun rahoitusväline joka mahdollistaa yrityksen toiminnan kehittämisen
- Viestintää hyvistä ideoista/käytännöistä lisätään

Vaihe 1: Mitkä ovat tärkeimmät asiat, joihin työryhmän teeman kannalta tulisi paneutua?

Määritellä tavoitetta vuodelle 2027. Kirjatkaa alle (esim. "Puurakentaminen lisääntyy 40 prosentilla.")

- uusia asumisen vaihtoehtoja, asumisen erilaiset kokeilumahdollisuudet
- LUMO-voimaa - houkuttelevuutta paikallisesta kulttuurista ja luonnosta
- 1) Infra kuntoon! saavutettavuus (tiet, turvallisuus) + digiyhteydet!
- 2) Monipaikkaisuuden ja etätöiden tekemisen mahdollistaminen
- 3) Markkinointi! Kylien ja niiden asuntotarjonta parempi esille tuominen.

Kaavoitus - kesäasunnot ympärivuotiseksi

- Positiivinen markkinointi
- Laajakaistat
- hyvinvointia edistävää tekemistä ja harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille
- kaikilla maaseudun asukkailla riittävät digitaidot
- asuminen turvallista kaiken ikäisille
- maaseutupuhe on positiivista
- palvelujen saavutettavuus

Vaihe 2: Mitä pitää tehdä/tapahtua, että tavoitetaan päästään?

Kirjatkaa alle (esim. "Kaavoituksessa aletaan suosia puurakentamista." "Julkisia rakennuksia tehdään entistä enemmän puusta.")

- jokainen päätös kunnassa on terveys ja hyvinvointipäätös
  - uudenlaisia toimintamalleja (hyvinvointinäkökulmasta)
  - digitaalisuuden hyödyntäminen (hyvinvointinäkökulmasta)
  - kesäasukkaiden halukkuuden kartoitus ympärivuotiseen asumiseen
  - kaavoitukseen lainmuutokset - mahdollistavat joustavan asumisen
  - uudenlaista perusasentoitumista maalla asumiseen - "Älykästä kylätoimintaa"
  - nähdään asuminen maalla monimuotoisena
  - uudenlaista verkostoitumista asumisen ratkaisuihin
- ensin lähtötilanne/kartoitus asumismahdollisuuksista eri kylissä KS maaseudulla: mitä on tarjolla, mitä puuttuu, mitä uutta voisi kehitellä?
kaavoitus
Hyvä nettiyhteys kaikkien saataville.
Asukkaiden digitaitoihin ja paikalliseen digitukeen panostetaan entistä enemmän

Vaihe 3: Mitä toimia tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuvat?

Kirjatkaa alle (esim. "Vaikuttava hanke puurakentamisen edistämiseksi.")

- kaavoitukseen vaikuttaminen paikallistasolla kuntapäätäjiin
- monipaikkaisuuden edistäminen poliittisten päättäjien kautta - lakimuutokset
- **maakunnallinen markkinointihanke pystyy maaseuturahoituksella esim. KS Kylät ry:n johdolla :)**
- **- maakunnallisen hankkeen lisäksi voi toki olla myös pienempiä paikallisia/seutukunnallisia hankkeita.**
- **- tarvitaan markkinointi-ihminen ruoriin**
- **tilojen ja paikkojen kehittäminen palvelemaan hyvinvointia - riittävä ja motivoiva välineistö**
- yhteistyön edistäminen esim. perheet, kunta, järjestöt (hyvinvointi)
- lasten ja nuorten tarpeiden huomioiminen
- erityisryhmien huomioiminen - ikääntyneet, toimintakyvyn rajoitteet
- osuuskunta-asumisen kehittäminen ja vuokra-asumisen tarjoaminen
- tutustuminen ja kurkistaminen, piipahtaminen, kausiasuminen kokeilun tarjoaminen
- kyläelämän elävöittämistä, kesärengelle ja taidetorppareille mahdollisuus maalaiselämän kokeiluun
- etätyömahdollisuudet: kylätalojen tilat, hyvin varustetut mökit
- **laajakaistahankkeet vielä helpommiksi hakea ja toteuttaa, digituki näkyväksi ja helposti saavutettavaksi, digitukea saatavilla joka kunnassa ja kylillä säännöllisesti vapaaehtoisten digitutoreiden tarjoamana, kunnan tuki vapaaehtoisille digitutoreille – työn mielekkyys.**

Vaihe 1: Mitkä ovat tärkeimmät asiat, joihin työryhmän teeman kannalta tulisi paneutua?

Määritellä tavoitetta vuodelle 2027. Kirjatkaa alle (esim. "Puurakentaminen lisääntyy 40 prosentilla.")

- riittävä infra välttämätön (tiet, tietoliikenne, sähkö) = elämisen edellytykset
- liikkumisen mahdollisuudet
- uudet palvelutarpeet ja niihin vastaaminen (esim. ikäihmiset); palvelujen tuottajat -->tarvitaan monipuolinen väestörakenne
- asumisen ratkaisut tulevaisuudessa; onko maallemuuttajille sopivia vaihtoehtoja,
- kuntien palvelut joustavammiksi (kesäaikaan)
- maallemuuton edellytysten parantaminen (taloremontit, rahoitusjärjestelyt)
- myös yrittäjyyden edellytykset oltava kunnossa, jotta palvelut toimivat muillekin
- viihtyisiä ympäristöjä, harrastusmahdollisuuksia
- elinvoimaiset kylät
- siteen muodostuminen vapaa-ajan asukkaiden ja pysyvien asukkaiden kesken

Vaihe 2: Mitä pitää tehdä/tapahtua, että tavoitetilaan päästään?

Kirjatkaa alle (esim. "Kaavoituksessa aletaan suosia puurakentamista." "Julkisia rakennuksia tehdään entistä enemmän puusta.")

- tietoliikenneyhteyksien parantaminen
- tukevaa yhteisöllisyyttä kylille muuttajille (ei kontrolloivaa)
- asumisvaihtoehtojen lisääminen; ihmisillä erilaisia toiveita ja tarpeita, kaikki eivät halua korpeen mökille, kirkonkylien/keskustojen hyödyntäminen
- kuntien etätyötilat ja niiden hyödyntäminen
- kyläkoulujen säilyttäminen! (lakkauttamisten järjestyys??)
- maaseudun rahoituslähde? - valtion rooli? (1990-luvulla oli valtion rahoitusmahdollisuus asuntotilan hankintaan)
  - alustatalouden hyödyntäminen, (lahjoitusjärjestelmä?)

Vaihe 3: Mitä toimia tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuvat?

Kirjatkaa alle (esim. "Vaikuttava hanke puurakentamisen edistämiseksi.")

- esim. vuokra-asuntoja asumisen kokeilemiseen
- olemassa olevien kiinteistöjen kohtalo
- siirrettävien talojen vuokraaminen (löytyisikö yritys, joka lähtisi tarjoamaan)
- uusien muuttajien tukipaketti (Äänekoski)
- kylien esittäytymisillat: mitä mahdollisuuksia kunta tarjoaa asumiseen, mitä kylät tarjoavat uusille asukkaille (toteutetaan jo v. 2021)
- kyläkoulujen toimintojen monipuolistaminen vielä enemmän
- laajakaistahankkeiden rahoitus
- tietoliikenneyhteyksien parantamisen merkityksen selkiyttäminen (hanke?)
- liikennepalvelujen kehittäminen (kyläbussi ym.)
- terveyspalvelujen etämahdollisuudet, palvelujen uudenlaiset konseptit